Cambodian Farmer Federation
Association of Agricultural Producers
CFAP-CAMBODIA

បច្ចេកទេសដាំដុះពូជដំណាំស្រូវ

Technical Rice Seed Planting

មាតិកា

១. ការជ្រើសរើសពូជ 4
១.១ ការធ្វើដំណុះសាក 4
១.២ ការជ្រើសរើសគ្រាប់ពេញយកទៅព្រោះ 5
១.៣ គុណសម្បត្តិនៃការប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជសុទ្ធល្អ និងគុណភាពល្អ 5
២. បច្ចេកទេសដាំដុះ 6
២.១ ការរៀបចំដីស្រែ..6
២.២ ការភ្ជួររាស់ដីស្រែ 6
៣. វិធីសាស្រ្តព្រោះស្រូវ 7
៣.១ ការព្រោះគ្រាប់ស្រូវស្ងួតលើដីស្ងួត:..7
៣.២ ការព្រោះគ្រាប់ស្រូវដែលបណ្ដុះរួចលើដីសើម:..7
៣.៣ ការព្រោះស្រូវសើមនៅក្នុងទឹក: 8
៤. ការគ្រប់គ្រងជីជាតិដី..8
៤.១ ដីប្រទះឡាង..9
៤.២ ដីគោកគ្រប់..9
៥. ការប្រើប្រាស់ជី 9
៥.១ បរិមាណ និងពេលវេលានៃការប្រើប្រាស់ជីទ្រាប់បាតលើដំណាំស្រូវ..9
៥.២ បរិមាណ និងពេលវេលានៃការប្រើប្រាស់ជីបំប៉នលើដំណាំស្រូវ 10
៦. ការគ្រប់គ្រងទឹក 11
៦.១ អត្ថប្រយោជន៍នៃការគ្រប់គ្រងទឹកបានល្អ 11
៧. វិធានការគ្រប់គ្រងសមាសភាពចង្រៃលើដំណាំស្រូវ..11
៧.១ ស្មៅចង្រៃ 11
៧.២ ជំងឺលើដំណាំស្រូវ..12

៨. សត្វល្អិតក្នុងប្រព័ន្ធក្សេត្របរិស្ថានដំណាំស្រូវ....14
៨.១ ប្រភេទសត្វចង្រៃសំខាន់ៗ និងវិធានការកំចាត់....14
៩. ការប្រមូលផល....16
១០. ការគ្រប់គ្រងគ្រោះហានិភ័យនានាចំពោះដំណាំស្រូវពង្រោះ....17
១១. ការធ្វើផែនការផលិតកម្ម....18
១១.១ ការកត់ត្រាចំណាយ ចំណូលផលិតកម្ម....18
១១.២ តារាងគំរូ សម្រាប់វិភាគចំណាយ ចំណូលផលិតកម្មដំណាំស្រូវ....19
១១.៣ គំរូផលិតកម្មដំណាំស្រូវដោយផ្អែកលើការសិក្សានៃសមាគមសហព័ន្ធកសិករកម្ពុជានៃអ្នកផលិតកសិកម្ម (សម្រាប់ផ្ទៃដី ០.៥០ហត)។ អាចមានការប្រែប្រួលទៅតាមការជាក់ស្តែង។....20

១. ការជ្រើសរើសពូជ

ពូជនិងគ្រាប់ពូជដើរតួ យ៉ាងសំខាន់ក្នុងផលិតកម្មដំណាំស្រូវ។ គ្រាប់ពូជជាអ្នកផ្ទុកនិងបញ្ជូនព័ត៌មានសេនេទិច ទៅរុក្ខជាតិជំនាន់ក្រោយ មានន័យថា បើយើងដាំពូជស្រូវក្រអូប យើងនឹងទទួលបានស្រូវក្រអូប បើយើងដាំពូជស្រូវដំណើប យើងនឹងទទួលបានស្រូវដំណើប។ ពូជស្រូវមានច្រើនប្រភេទ ហើយខុសគ្នាតាមរដូវកាល (ប្រកាន់រដូវ និងមិនប្រកាន់រដូវ) អាយុកាល (ស្រូវស្រាល កណ្តាល ធ្ងន់) រសជាតិអង្ករ និងក្លិន។ ដូច្នេះកសិករត្រូវជ្រើសរើសពូជដែលផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ ធន់នឹងកត្តាចង្រៃ ស្របនឹងប្រព័ន្ធក្សេត្របរិស្ថាន និងតម្រូវការទីផ្សារមកធ្វើការដាំដុះ។ កសិករគួរប្រើប្រាស់ពូជតាមការណែនាំរបស់ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់និងនេសាទ ដូចខាងក្រោម៖

- ប្រើពូជស្រូវអ៊ីរ៉ែអ៊ែរ ៦៦ (IR 66) សែនពិដោរ និងជលសារ ជាពូជស្រូវស្រាលមិនប្រកាន់រដូវ ហើយផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់សមស្រប សម្រាប់លក្ខខណ្ឌស្រូវបង្កើនរដូវ និងស្រូវប្រាំង ឬ ស្រូវវស្សាក្នុងលក្ខខណ្ឌស្រែទួល ឬ ស្រែលើ មិនសូវដក់ទឹក ។
- ប្រើពូជស្រូវផ្ការំដួល ផ្ការំដេង ផ្ការមៀត ផ្កាចន្ទន៍សែនសរ ជាពូជស្រូវកណ្តាល ប្រកាន់រដូវមានរសជាតិឆ្ងាញ់ និងមានតម្លៃខ្ពស់នៅលើទីផ្សារ និងសមស្របសម្រាប់លក្ខខណ្ឌស្រែលើ។
- ពូជស្រូវរាំងជ័យ ខា៤ ខា៦ ជាពូជស្រូវធ្ងន់ប្រកាន់រដូវ សមស្របសម្រាប់ស្រែជម្រៅ។

ត្រូវចងចាំថាពូជស្រូវសែនពិដោរ ផ្ការំដួល ផ្ការំដេង ផ្ការមៀត ជាពូជស្រូវប្រណិត ដែលមានក្លិនក្រអូប និងមានតម្លៃខ្ពស់នៅលើទីផ្សារ ។

ប្រើគ្រាប់ពូជសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងផលិតកម្មត្រូវតែជាពូជសុទ្ធល្អ និងមានដំណុះចាប់ពី ៨៥% ឡើងទៅ ពោលគឺជាគ្រាប់ពូជបានមកពីការសម្រិតសម្រាំងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ។

១.១ ការធ្វើដំណុះសាក

ដើម្បីកំណត់នូវបរិមាណពូជដែលត្រូវយកទៅព្រោះឱ្យបានសមស្រប ការធ្វើដំណុះគ្រាប់សាកល្បងគឺជាការងារសំខាន់បំផុត។ ជាទូទៅគ្រាប់ពូជដែលមានដំណុះល្អ ស្ថិតក្នុងចន្លោះពី ៣ខែ ទៅ ១០ខែ ក្រោយពេលប្រមូលផល។ ស្ថិតក្នុងលក្ខខណ្ឌធម្មតា ក្រោយពេលប្រមូលផលពី ១-២ ខែគ្រាប់ពូជភាគច្រើនស្ថិតក្នុងដំណេក (មិនសូវដុះ) ហើយបើទុកយូរលើសពី ១០ខែ កន្លះឡើងទៅ ដំណុះគ្រាប់នឹងត្រូវធ្លាក់ចុះជាបន្តបន្ទាប់។ មានវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗជាច្រើនសម្រាប់ធ្វើដំណុះសាក ហើយវិធីសាស្ត្រងាយៗសម្រាប់ធ្វើដំណុះសាកមានដូចខាងក្រោម៖

- ជ្រើសរើសយកគ្រាប់ដោយចៃដន្យចំនួន ៣កន្លែង ពីបាវស្រូវនីមួយៗពីផ្នែកខាង លើ កណ្តាល និង ផ្នែកខាងក្រោម នៃបាវស្រូវ រួចប្របល់ចូលគ្នា។ ហើយចាប់យក ១០០គ្រាប់ ដោយចៃដន្យទាំងគ្រាប់ល្អ និងមិនល្អ ដោយអនុវត្តឱ្យបាន ៣-៥ សំណាក ។
- ដាក់គ្រាប់ស្រូវដែលរាប់ចូលក្នុងចាន ឬ កែវ ចាក់ទឹកចូលរហូតដល់លិចពីលើគ្រាប់ពូជកម្ពស់ប្រមាណ ៣ស.ម កូរគ្រាប់ឱ្យបានសព្វរួចគ្រប និងរក្សាទុកនៅកន្លែងមានសុវត្ថិភាព។
- រយៈពេល៣ថ្ងៃ យើងអាចរាប់ចំនួនគ្រាប់ដុះ និងគ្រាប់មិនដុះសរុប គឺជាអត្រាដំណុះគ្រាប់ពូជ។តាមលទ្ធផលនៃដំណុះសាក និងកម្រិតគ្រាប់ពូជដែលចាំបាច់ត្រូវប្រើ យើងអាចគណនាបរិមាណគ្រាប់ពូជដែលសមស្រប សម្រាប់យកទៅសាបបានយ៉ាងងាយ។

១.២ ការជ្រើសរើសគ្រាប់ពេញយកនៅព្រោះ

ប្រសិនបើយើងសង្កេតឃើញថាគ្រាប់ពូជមានដំណុះទាប ដោយសារការមានលាយសំដីច្រើន(គ្រាប់ស្កៀត) យើងអាចធ្វើការជ្រើសរើសគ្រាប់ដែលល្អយកទៅព្រោះ ដោយគ្រាន់តែចាក់គ្រាប់ពូជចូលទៅក្នុងធុងទឹក រួចចាក់ទឹកចូលឱ្យជិតពេញធុងរួចកូរឱ្យសព្វ បន្ទាប់មកស្រង់គ្រាប់ដែលអណ្តែតលើផ្ទៃទឹកចេញ។ ចំណែកគ្រាប់លិចទឹកត្រូវចាក់ទុកមួយកន្លែង រួចបន្តធ្វើការជ្រើសរើសតាមវិធីនេះរហូតដល់អស់គ្រាប់ពូជដែលត្រូវយកទៅព្រោះ។

១.៣ គុណសម្បត្តិនៃការប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជសុទ្ធល្អ និងគុណភាពល្អ

- មានសារធាតុបម្រុងគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ឱ្យសំណាបលូតលាស់ និងមានសុខភាពល្អ
- ធ្វើឱ្យដើមស្រូវដុះលូតលាស់បានស្មើគ្នាល្អ
- ភោគផលស្រូវដែលផលិតបានមានគុណភាពល្អ ងាយស្រួលរកទីផ្សារ និងមានតម្លៃខ្ពស់នៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ
- គុណភាពអង្ករ រក្សាបាននូវភាពដើមទាំងរសជាតិ និងក្លិន
- គ្រាប់ពូជសុទ្ធល្អ និងមានគុណភាពខ្ពស់ អាចជួយឱ្យទិន្នផលស្រូវកើនឡើងពី ១៥-២០% ។

២. បច្ចេកទេសដាំដុះ

២.១ ការរៀបចំដីស្រែ

ការរៀបចំដីស្រែ មានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងលើការលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវ។ ការរៀបចំដីបានល្អគឺធ្វើឱ្យដីស្រែផុសនិងមានរន្ធខ្យល់ច្រើនដែលអាចជួយសម្រួលដល់ការលូតលាស់របស់ប្រព័ន្ធឬសបង្កើនជីជាតិដីតាមរយៈការភ្ជួរលុបស្មៅ និងគល់ជញ្ជ្រាំង ងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រងទឹក និងស្មៅចង្រៃ ជាពិសេស អាចសម្លាប់ពពួកផ្សិត សម្លាប់ពងដឹកដឿ និងសត្វល្អិតផងដែរ។ ជាកាល្អប្រសើរកសិករត្រូវភ្ជួរដាស់ដីស្រែនៅពេលមានភ្លៀងធ្លាក់សើមល្មម ភ្ជួរដើម្បីសម្លាប់ស្មៅ សម្លាប់ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺ និងបំផ្លាញពង ឬ ដឹកដឿសត្វល្អិត ហើយធ្វើឱ្យដីផុសល្អមានរន្ធខ្យល់ចេញចូលល្អ ដែលបង្កលក្ខខណ្ឌល្អប្រសើរសម្រាប់ការដុះលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវ ។

ត្រូវចងចាំថា ការរៀបចំដីស្រែមិនបានល្អ ពោលគឺភ្ជួរមិនបានសព្វ រាស់ដីមិនបានម៉ដ្ឋល្អ និងកៀរដីមិនស្មើធ្វើឱ្យស្រូវពិបាកចាក់ឬស ពីព្រោះដីរឹង និងដុះស្មៅច្រើនដោយសារដីទាបខ្ពស់ និងការចែកចាយទឹក និងជីមិនបានស្មើល្អធ្វើឱ្យស្រូវដុះលូតលាស់មិនស្មើល្អ និងទទួលបានទិន្នផលទាប ។

២.២ ការភ្ជួររាស់ដីស្រែ

- ការភ្ជួរដីលើកទី១៖ ត្រូវចាប់ផ្ដើមនៅពេលច្រូតកាត់ហើយភ្លាមៗ ព្រោះដីនៅមានសំណើមសមស្រប។
- ការភ្ជួរដីលើកទី២៖ អាចធ្វើឡើងនៅមុនពេលព្រោះស្រូវចំនួន ១-២ សប្ដាហ៍ ដើម្បីឱ្យស្មៅរលួយ។ ជម្រៅនៃការភ្ជួររាស់គឺមានការប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទដីដូចជា ប្រភេទដីខ្សាច់ត្រូវភ្ជួរជម្រៅពី ៨-១២ ស.ម និងដីល្បាយឥដ្ឋភ្ជួរជម្រៅពី ១៥-២៥ ស.ម និងរាស់ឱ្យបាន១ដង និងកៀរពង្រាបដីឱ្យបានស្មើល្អ។ បន្ទាប់មក ត្រូវជីកជាចង្អូរៗនៅក្នុងស្រែពង្រោះ ដែលចង្អូរនីមួយៗគួរមានប្រវែងចាប់ពី ៤-៥ ម៉ែត្រ។ ការជីកជាចង្អូរនេះ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការបង្ហូរទឹកចេញ ចូល ងាយស្រួលក្នុងការដើរព្រោះស្រូវ ងាយស្រួលក្នុងការបាចជីបំប៉ន និងងាយស្រួលក្នុងការថែទាំដំណាំស្រូវ។

៣. វិធីសាស្ត្រព្រោះស្រូវ

វីធីសាស្ត្រព្រោះស្រូវចម្បងៗ ដែលកសិករនិយមប្រើប្រាស់រួមមាន ៣ ប្រភេទគឺ៖

៣.១ ការព្រោះគ្រាប់ស្រូវស្ងួតលើដីស្ងួត: ក្រោយពីរៀបចំដីរួចរាល់កសិករយកគ្រាប់ស្រូវស្ងួតទៅព្រោះលើដីស្រែស្ងួតដែលគ្មានទឹក ហើយរង់ចាំទឹកភ្លៀងធ្លាក់។ ប៉ុន្តែចំពោះស្រែដែលមានប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ឬ មានប្រភពទឹក កសិករអាចបូមទឹកបញ្ចូលក្នុងស្រែ ដើម្បីឱ្យគ្រាប់ស្រូវដុះបានល្អ។

៣.២ ការព្រោះគ្រាប់ស្រូវដែលបណ្ដុះរួចលើដីសើម: ក្រោយពីភ្ជួររាស់ កៀរពង្រាបដីរួច កសិករយកគ្រាប់ពូជដែលដុះពន្លក (ត្រាំទឹក ១២ ម៉ោង និងផ្អាប់ ២៤ ម៉ោង) ទៅព្រោះលើដីសើមភក់ល្បាប់មានទឹកតិចៗ។

៣.៣ ការព្រោះស្រូវសើមនៅក្នុងទឹក: កសិករបានរៀបចំដីរួចជាស្រេចមុនពេលទឹកឡើងខ្លាំង ហើយនៅពេលទឹកស្រកទៅវិញនៅសល់កម្ពស់ប្រមាណ ២០-៣០ ស.ម កសិករយកគ្រាប់ពូជស្រូវដែលសើមទៅព្រោះលើស្រែតែម្តង។ ការព្រោះក្នុងទឹកនេះអាចចំណេញការបញ្ចូលទឹក ហើយស្រូវខ្លះអាចដុះប្រជែងឈ្នះស្មៅ (ដុះមុនស្មៅ) ប៉ុន្តែអាចមានការបំផ្លាញពន្លកស្រូវដោយសារត្រី និងសត្វក្នុងទឹកផ្សេងៗទៀត ។

<u>ចំពោះការប្រើប្រាស់ពូជស្រូវមានដូចជា:</u>

- ស្រូវស្រាល: ប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជចាប់ពី ១០០-១២០ គីឡូក្រាម/ហិកតា
- ស្រូវកណ្តាល: ប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជចាប់ពី ៨០-១០០ គីឡូក្រាម/ហិកតា
- ស្រូវធ្ងន់: ប្រាស់គ្រាប់ពូជចាប់ពី ៦០-៨០ គីឡូក្រាម/ហិកតា

❖ ការព្រោះស្រូវបានល្អត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេសមានអត្ថប្រយោជន៍ដូចជា:

- ចំណេញគ្រាប់ពូជ ចំណេញថវិកា
- ស្រូវដុះលូតលាស់ល្អ
- មិនដុះស្មោកពេក មានខ្យល់ចេញចូលបានគ្រប់គ្រាន់ និងស្រូបយកពន្លឺថ្ងៃបានគ្រប់គ្រាន់
- ងាយស្រួលក្នុងការថែទាំ
- ទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់ ។

៤. ការគ្រប់គ្រងជីជាតិដី

ការគ្រប់គ្រងជីជាតិដី បានត្រឹមត្រូវ និងធានាបាននូវនិរន្តរភាពផលិតកម្ម ប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច និងតុល្យភាពប្រព័ន្ធបរិស្ថាន។ ជារៀងរាល់រដូវស្រូវបានស្រូបយកសារធាតុចិញ្ចឹមដូចជា អាសូត ផូស្វ័រ ប៉ូតាស្យូម និងសារធាតុមួយចំនួនទៀតពីក្នុងដី។ ប្រសិនបើយើងមិនបានបំពេញសារធាតុចិញ្ចឹមទាំងនោះទៅដល់ដីទេ នាំឱ្យដីខាតបង់ជីជាតិជាប្រចាំ ហើយលទ្ធផលធ្វើឱ្យដំណាំស្រូវដុះលូតលាស់មិនបានល្អ និងទទួលបានទិន្នផលកាន់តែទាបជាងមុន។ ដូច្នេះការគ្រប់គ្រងជីជាតិដី គឺជាកត្តាមួយសំខាន់បំផុតសម្រាប់ដំណាំស្រូវ។ ការបើប្រាស់ជីទៅលើដំណាំ ស្រូវមានការប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទដី។ លក្ខណ:សម្គាល់ និងបទដ្ឋានៃការប្រើប្រាស់ជី ទៅតាមប្រភេទដី នៃបណ្តាខេត្ត ស្រុកនៅកម្ពុជា។ ដោយឡែកដីសម្រាប់ដាំដំណាំស្រូវនៅខេត្តស្វាយរៀង មានដីសម្រាប់ដាំដុះដំណាំ ស្រូវ ២ ប្រភេទដូចខាងក្រោម:

៤.១ ដីប្រទះឡាង

- ***កំណកំណើតដី:*** ល្បាប់ជំនាន់ចាស់ ឬល្បាប់សំណើក (ជំនន់) ស្រទាប់លើជាដីខ្សាច់មានជម្រៅតិចជាង ៤០ ស.ម ស្រទាប់ក្រោមជាដីល្បាយ ឬ ដីឥដ្ឋ ។
- ***ការប្រើប្រាស់ដី:*** ដីអ៊ុយរ៉េ: ៥០-៨៧.៥ គ.ក្រ/ហិកតា, ដី ដេអាប៉េ: ៥០-៨៨ គ.ក្រ/ហិកតា, ដី ប៉ូតាស ៥០ គ.ក្រ/ហិកតា ។

៤.២ ដីតោកត្រប់

- ***កំណកំណើតដី:*** ល្បាប់ជំនាន់ចាស់ ដីស្ងួតពណ៌ប្រផេះ ទៅប្រផេះស្រអាប់ ហើយស្រទាប់លើជាល្បាយ ឬ ដីឥដ្ឋ អាស៊ីតខ្លាំង។
- ***ការប្រើប្រាស់ដី:*** អ៊ុយរ៉េ: ៦៧-១២០ គ.ក្រ/ហិកតា, ដី ដេអាប៉េ: ៥០-៦១ គ.ក្រ/ហិកតា, ដី ប៉ូតាស ៥០ គ.ក្រ/ហិកតា ។

៥. ការប្រើប្រាស់ជី

ទោះបីជាមានប្រភេទដីខុសៗគ្នាយ៉ាងណាក៏ដោយ តែការប្រើប្រាសើជីមិនមានភាពខុសគ្នានោះទេ គឺត្រូវអនុវត្តវិធានការចម្រុះគ្រប់គ្រងជីជាតិដី តាមរយៈការប្រើបរិមាណជីសមស្របតាមតម្រូវការ និងវគ្គលូតលាស់របស់ដំណាំមានជីធម្មជាតិ (ជីសរីរាង្គ) និងជីគីមី។ ជីធម្មជាតិរួមមាន: ជីកំប៉ុស្តិ៍ ជីលាមកសត្វ កាកសំណល់រុក្ខជាតិ ជីកាកសំណល់ឡជីវឧស្ម័ន និងជីស្រស់។ ជាការចាំបាច់ កសិករត្រូវមានរោងសន្សំជីកំប៉ុស្តិ៍ នៅតាមផ្ទះនីមួយៗដែលអាចផ្សំពីលាមកសត្វ ទឹកនោមសត្វ កាកសំណល់ផ្ទះបាយ កាកសំណល់រុក្ខជាតិ ដែលនេះជារោងចក្រផលិតជីធម្មជាតិតាមគ្រួសារ ដោយចំណាយអស់ទុនតិច ប៉ុន្តែទទួលបានផលច្រើន។ ជីធម្មជាតិដែលទទួលបានពីឡជីវឧស្ម័នគឺមានគុណភាពល្អ និងបានសម្លាប់មេរោគបង្កជំងឺ និងគ្រាប់ស្មៅដែលឆ្លងរាលដាលដល់ដំណាំស្រូវ ។

៥.១ បរិមាណ និងពេលវេលានៃការប្រើប្រាស់ជីទ្រាប់បាតលើដំណាំស្រូវ

ការប្រើប្រាស់ជីទ្រាប់បាតពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះស្រូវ។ ខាងក្រោមនេះ ជាបរិមាណ ជី និង ពេលវេលា ដែលកសិករអាចប្រើប្រាស់ជីទ្រាប់បាតលើដំណាំស្រូវមានដូចជា:

- **<u>ជីកំប៉ុស្តិ៍</u>**៖ ប្រើប្រាស់ជាជីទ្រាប់បាត ចំនួន ១០-១៥ តោន/ហិកតា ដោយភ្ជួរលុបភ្លាមក្រោយពេលដាក់ជីរួច ដើម្បីចៀសវាងការបាត់បង់សារធាតុចិញ្ចឹម ។

- ជីធម្មជាតិ (ក្រុមហ៊ុននានា) ប្រើប្រាស់ជាជីទ្រាប់បាត ចំនួន ២០០ គ.ក្រ/ហិកតា (ចំនួន៤បាវ) ។ ដោយជីធម្មជាតិ(ក្រុមហ៊ុន) ៥០ គ.ក្រត្រូវប្រើជាមួយជី អ៊ុយរ៉េ ចំនួន ៥ គ.ក្រ។ ***របៀបប្រើប្រាស់ជី:*** នៅពេលភ្ជួររួចហើយ ត្រូវបាចជីរួចរាស់កប់។ ម្យ៉ាងទៀតគេអាចប្រើប្រាស់ជី ១៥-១៥-១៥ ចំនួន ១០០-១៥០ គ.ក្រ/ហិកតា។ ***របៀបប្រើប្រាស់ជី:*** នៅពេលភ្ជួររួចហើយ ត្រូវបាចជី រួចរាស់កប់។

៥.២ បរិមាណ និងពេលវេលានៃការប្រើប្រាស់ជីបំប៉នលើដំណាំស្រូវ

- **ជីបំប៉នលើកទី១៖** បាចជីអ៊ុយរ៉េ ចំនួន ៥០ គ.ក្រ/ហិកតា (បាចជីក្រោយព្រោះ ៣០ថ្ងៃ)
- **ជីបំប៉នលើកទី២៖** បាចជីអ៊ុយរ៉េ ចំនួន ៣៥-៤០ គ.ក្រ/ហិកតា (បាចជីមុនពេលស្រូវផើម) ។

➢ ***សំគាល់:*** ការបាចជីបំប៉នគួរធ្វើឡើងនៅពេលព្រឹកព្រលឹម ពេលថ្ងៃរះ គឺនៅពេលអស់ទឹកសន្សើមលើស្លឹកស្រូវ និងនៅពេលល្ងាចចន្លោះពីម៉ោង ៤-៥ រសៀល គឺនៅពេលអាកាសធាតុត្រជាក់ល្មម ។ ការបាចជីនៅពេលព្រឹក ធ្វើឱ្យដំណាំស្រូវមានរយៈពេលគ្រប់គ្រាប់សម្រាប់ស្រូបសារធាតុចិញ្ចឹម។ ត្រូវបាចជីបំប៉នដំណាំស្រូវនៅមុនពេលស្រូវចាប់ផ្តើមករកើតកួរ។ កាលណាយើងបាចជីដល់ដំណាក់កាលស្រូវករកើតកួរដំណាំស្រូវមិនអាចចាប់យកជីបានទេ ប្រៀបដូចជាបាចលុយចោល នាំឱ្យខាតបង់ថវិកា។

រូបភាព: ការបាចជីបំប៉នលើដំណាំស្រូវ

៦. ការគ្រប់គ្រងទឹក

ទឹក ជាធនធានចាំបាច់សម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំស្រូវ។ ទឹកដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងដំណើរការលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវធ្វើឱ្យរុក្ខជាតិធន់នឹងកម្តៅ។ តម្រូវការទឹករបស់ដំណាំស្រូវអាស្រ័យទៅតាមដំណាក់កាលលូតលាស់របស់វាដូចជា៖

- ដំណាក់កាលលូតលាស់: តម្រូវការទឹកកម្ពស់ពី ១-៣ ស.ម
- ដំណាក់កាលបង្កើនផល: តម្រូវការទឹកកម្ពស់ពី ៣-៥ ស.ម
- ដំណាក់កាលទុំ: តម្រូវការទឹកកម្ពស់ពី ២-៣ ស.ម។ នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ មិនត្រូវឱ្យមានទឹកក្នុងស្រែច្រើនពេកទេ។ នៅពេលស្រូវដាក់ម្សៅ ស្រូវចាប់ផ្តើមក្រហមចុងក្ួរត្រូវបង្ហូរទឹកចេញពីក្នុងស្រែ ដើម្បីឱ្យស្រូវទុំលឿន ឆាប់ទុំ ទុំស្រុះគ្នា ទុំដំណាលគ្នា ។

៦.១ អត្ថប្រយោជន៍នៃការគ្រប់គ្រងទឹកបានល្អ

- កសិករចំណេញថវិកា ដែលត្រូវចំណាយក្នុងការស្រោចស្រព
- កាត់បន្ថយការចំណាយលើការធ្វើស្មៅ
- ដំណាំស្រូវដុះលូតលាស់ល្អ បែកគុម្ពច្រើន និងផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់
- កាត់បន្ថយហានិភ័យក្នុងការខ្វះទឹក ដែលអាចធ្វើឱ្យស្រូវងាប់ ឬ ស្គក ។

៧. វិធានការគ្រប់គ្រងសមាសភាពចង្រៃលើដំណាំស្រូវ

សមាសភាពចង្រៃ របស់ដំណាំស្រូវរួមមាន៖ ស្មៅចង្រៃ សត្វល្អិតចង្រៃ និងជំងឺបំផ្លាញដំណាំ ។

៧.១ ស្មៅចង្រៃ

ស្មៅចង្រៃ គឺជាប្រភេទរុក្ខជាតិទាំងឡាយណាដែលដុះនៅក្នុងស្រែ ហើយប្រកួតប្រជែងដល់ការលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវ ។ ស្មៅចង្រៃ ចែកចេញជា ៣ប្រភេទ ពពួកស្មៅស្លឹកតូច ស្មៅស្លឹកធំ និងពពួកកក់។ ក្នុងចំណោមស្មៅទាំង ៣ ប្រភេទខាងលើនេះ ស្មៅស្លឹកតូចដណ្តើមជីជាតិពីស្រូវខ្លាំងជាងគេ ។

ក. វិធានការគ្រប់គ្រង និងកំចាត់ស្មៅចង្រៃ

ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងកំចាត់ស្មៅចង្រៃ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព កសិករគួរអនុវត្តនូវវិធានការមួយចំនួនដូចខាងក្រោម:

- ត្រូវភ្ជួររាស់ដី នៅពេលមានសំណើមគ្រប់គ្រាន់
- ត្រូវសំអាតគ្រាប់ពូជស្រូវឱ្យបានស្អាតអស់គ្រាប់ស្មៅចង្រៃជាមុនសិន
- រៀបចំដីស្រែឱ្យបានស្អាត និងរាបស្មើ
- ធ្វើស្មៅបំផុសដីឱ្យបានយ៉ាងតិច ២ ដង ដោយដៃ ឬ ឧបករណ៍ធ្វើស្មៅ
- ចំពោះការប្រើប្រាស់ថ្នាំកសិកម្ម: គឺគួរប្រើនៅមុនពេលភ្ជួរដី ប្រហែលជា ៥-៧ ថ្ងៃមុនពេលភ្ជួរ។ មិនត្រូវប្រើប្រាស់ថ្នាំសម្លាប់ស្មៅនៅពេលដែលព្រោះស្រូវរួចហើយទេ វាអាចធ្វើឱ្យអន់ដំណាំស្រូវលូតលាស់យឺត។

៧.២ ជំងឺលើដំណាំស្រូវ

ជំងឺ គឺជាដំណើរមិនប្រក្រតីមួយដែលធ្វើឱ្យរុក្ខជាតិមានរបួស ឬ ជាដំណើរមិនប្រក្រតីនៃប្រតិកម្មគីមីជីវៈ ដែលធ្វើឱ្យមានដំណើរការខុសធម្មតា។ ភ្នាក់ងារបង្កជំងឺមានដូចជា: វីរុស បាក់តេរី ផ្សិត និងណេម៉ាតូត។

ក. វិធានការទប់ស្កាត់ និងកំចាត់ជំងឺស្រូវ

ជាទូទៅ ជំងឺដែលមានការលូតលាស់យឺត ងាយស្រួលគ្រប់គ្រងជាងជំងឺដែលលូតលាស់ឆាប់រហ័ស ហើយជាការលំបាកណាស់ក្នុងការគ្រប់គ្រងជំងឺ ដែលមានការឆ្លងរាលដាលលឿន។

➢ ***វិធានការបង្ការ និងកម្ចាត់ជំងឺបង្កឡើងដោយពពួកផ្សិត***

ជំងឺ ដែលបង្កឡើងដោយពពួកផ្សិតលើដំណាំស្រូវមានដូចជា: ជំងឺអុចត្នោត ជំងឺប្លាស ជំងឺរលាកស្រទបស្លឹក និងជំងឺរលួយស្រទបស្លឹក ។ល។

- ត្រូវរៀបចំដីឱ្យបានល្អ (ភ្ជួររាស់ឱ្យបានសព្វល្អ) និងហាលដីឱ្យបានស្ងួតដើម្បីសម្លាប់ផ្សិត
- ប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជដែលធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ និងគ្មានកើតជំងឺ
- សម្លាប់មេរោគផ្សិតលើគ្រាប់ពូជ មុននឹងយកទៅព្រោះដោយហាលនឹងកម្តៅថ្ងៃ ឬត្រាំទឹកក្តៅឧណ្ហៗ ឬ ប្រើថ្នាំផ្សិត
- ប្រមូល និងដុតចោលកាកសំណល់រុក្ខជាតិដែលកើតជំងឺ
- កម្ចាត់ស្មៅ និងរុក្ខជាតិដែលជាជម្រកជំងឺ និងភ្នាក់ងារចម្លង
- ចៀសវាងការប្រើប្រាស់ជីអាសូតច្រើន ដែលជំរុញការលូតលាស់លើសកម្រិត
- ប្រើប្រាស់ថ្នាំសម្លាប់ផ្សិត ត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស
- ធ្វើអនាម័យស្រែក្រោយពេលប្រមូលផលអស់

➢ ***វិធានការបង្ការ និងកម្ចាត់ជំងឺបង្កឡើងដោយបាក់តេរី***

ជំងឺ ដែលបង្កឡើងដោយបាក់តេរីលើដំណាំស្រូវមានដូចជាៈ ជំងឺស្រពោនស្លឹក ជំងឺឆ្នូតស្លឹក................។ល។

- ប្រើប្រាស់ពូជធន់នឹងបាក់តេរី ពូជគ្មានជំងឺ
- ការដាំដំណាំឆ្លាស់
- ការធ្វើអនាម័យស្រែ
- ការប្រើប្រាស់ថ្នាំកសិកម្ម

➢ ***វិធានការបង្ការ និងកម្ចាត់ជំងឺបង្កឡើងដោយបាក់តេរី***

ជំងឺ ដែលបង្កឡើងដោយបាក់តេរីមានដូចជាៈ ជំងឺតឿស្មៅ ជំងឺតឿរួញស្លឹក ជំងឺទុងគ្រោ...................។ល។

- ប្រើប្រាស់ពូជដែលធន់ទ្រាំទៅនឹងជំងឺ
- ប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជដែលមិនមានផ្ទុកជំងឺវីរុស

- កម្ចាត់ភ្នាក់ងារចម្លង ជាពិសេសពពួកមមាច និងសត្វស៊ីស្រូវដែលមានប្រអប់មាត់ជញ្ជក់ផ្សេងទៀត
- ប្រមូល និងដុតចោលនូវដើមស្រូវដែលទទួលការបំផ្លាញពីជំងឺវីរុស ។

៨. សត្វល្អិតក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីស្រែស្រូវ

៨.១ ប្រភេទសត្វចង្រៃសំខាន់ៗ និងវិធានការកំចាត់

សត្វល្អិតសំខាន់ៗបំផ្លាញដំណាំស្រូវ រួមមាន: ទ្រីប មមាចត្នោត ដង្កូវបំពង់កាត់ស្លឹក ដង្កូវស៊ីរូងដើម ដង្កូវមូរស្លឹក ស្រឹងជញ្ជក់ទឹកដោះ សង្កើចខ្មៅ ខ្យងពណ៌មាស និងកណ្ដុរ។

ក. ទ្រីប: ជាសត្វល្អិតតូចៗពណ៌ខ្មៅ បំផ្លាញដំណាំស្រូវនៅក្នុងវគ្គលូតលាស់ ជាពិសេស បំផ្លាញលើសំណាប។ ស្លឹកដែលរងការបំផ្លាញរមូរស្ងួតប្រែជាពណ៌ត្នោត និងអាចបណ្ដាលឱ្យដំណាំស្រូវងាប់ ប្រសិនបើការបំផ្លាញមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ។ វិធីសាស្ត្រសំខាន់ៗ ដើម្បីគ្រប់គ្រងទ្រីបមានដូចជា:

- ប្រើផេះបាចលើដំណាំស្រូវដែលទទួលរងការបំផ្លាញ
- បញ្ចូលទឹកទៅក្នុងថ្នាលសំណាប ឬ យកទឹកទៅបាញ់លើស្លឹកស្រូវឱ្យជោគ
- ប្រើស្បៃមុង ឬ ក្រមា ដែលមានជាតិអំបោះ ជ្រលក់ទឹកឱ្យសើម រួចអូសលើថ្នាលចុះឡើងៗ រួចពូតសម្លាប់សត្វទ្រីប ។

ខ. មមាចត្នោត: ជាសត្វល្អិតដែលស៊ីបំផ្លាញដំណាំស្រូវយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយវាជញ្ជក់យករុក្ខរស ពីដើមស្រូវ និងជាភ្នាក់ងារចម្លងជំងឺតឿស្មៅ និងជំងឺតឿរួញស្លឹក។ វិធីសាស្ត្រគ្រប់គ្រងមមាចត្នោតមានដូចខាងក្រោម:

- គួរប្រើប្រាស់ពូជដែលធន់នឹងមមាចត្នោត
- ស្រែដែលព្រោះស្រូវគួរតែនៅឆ្ងាយពីផ្ទះ និងឆ្ងាយពីអំពូលភ្លើង
- គួរដាំដុះដំណាំស្រូវឱ្យបានស្របពេលគ្នា
- ធ្វើអនាម័យស្រែ (សំអាតស្មៅចង្រៃ ទាំងលើភ្លឺ និងក្នុងស្រែ)
- ប្រើប្រាស់ជីឱ្យបានសមស្រប និងមានតុល្យភាព (ចៀសវាងប្រើប្រាស់ជីអាសូតច្រើន)
- ក្នុងករណីមានមមាចត្នោតច្រើន ត្រូវពន្លិចទឹកទៅក្នុងស្រែ និងយកស្បៃមុងអូសកម្ចាត់មមាចត្នោត
- ប្រើអន្ទាក់ភ្លើងដើម្បីត្រួតពិនិត្យមមាចត្នោត និងចាត់វិធានការទាន់ពេលវេលា

- ថែរក្សាសត្វមានប្រយោជន៍ក្នុងស្រែ (ដូចជាសត្វពស់គ្មានពិស) ដើម្បីចៀសវាងការប្រើថ្នាំពុលគីមី
- ប្រើថ្នាំធម្មជាតិៈ វល្លិ៍ដង ស្លឹកគ្រៃ សំបកកន្ទួត ទំពាំង សំបកស្ដៅ លាមកមាន់ និងថ្នាំជក់ ក្នុងមួយមុខក្នុងបរិមាណ ១គីឡូក្រាម លាយជាមួយទឹក ៣០លីត្រ ត្រាំផ្អាប់វាចំនួន ៧-១០ ថ្ងៃ អាចប្រើប្រាស់បាន ។ នៅពេលយកទៅប្រើប្រាស់ទឹកថ្នាំ១លីត្រ ត្រូវលាយជាមួយទឹកធម្មតាចំនួន ៨-១០ លីត្ររួចបាញ់លើដំណាំស្រូវដែលទទួលរងការបំផ្លាញពីមមាចត្នោត ។
- ការប្រើប្រាស់ថ្នាំគីមីជាជម្រើសចុងក្រោយៈ ប្រើថ្នាំប៊ុយទីល (Butul) ដើម្បីកំចាត់កូនមមាចក្នុងករណីមានបរិមាណច្រើនក្នុងកម្រិត ៣-៤ ក្រាមលាយជាមួយទឹក ២០លីត្រ ដោយបាញ់ទឹកថ្នាំលាយនេះពី ៣៦០-៤០០ លីត្រ/ហិកតា ។

គ. ដង្កូវបំពង់កាត់ស្លឹកៈ ភាគច្រើនវាស៊ីបំផ្លាញដំណាំស្រូវនៅវគ្គលូតលាស់ ឬ ចំណែកនៃស្រែដែលមានទឹកដក់ជាប្រចាំ ។ វិធានការគ្រប់គ្រងដង្កូវបំពងកាត់ស្លឹកមានដូចតទៅៈ

- បញ្ចូលទឹកទៅក្នុងស្រែឱ្យលិច រួចយកស្បៃមុងអូសយកដង្កូវទៅកំទេចចោល
- បង្ហូរទឹកចូលទៅក្នុងស្រែឱ្យបាន ២-៣ ថ្ងៃ ទើបបញ្ចូលទឹកជាថ្មី ។ ការបង្ហូរទឹកត្រូវមានឧបករណ៍សម្រាប់ត្រងដង្កូវយកទៅកំទេចចោល ។
- ប្រើផេះបាចលើស្រែដែលមានការកាត់បំផ្លាញ
- ប្រើស្លឹកស្ដៅ ឬ ស្លឹកទន្រ្ទានខែត្រ បាចក្នុងស្រែដែលមានការបំផ្លាញ
- ព្រលែងសត្វទាចូលក្នុងស្រែ ដើម្បីឱ្យវាស៊ីដង្កូវដែលអណ្ដែតលើទឹក
- ថែរក្សាសត្វមានប្រយោជន៍
- ប្រើប្រាស់ថ្នាំពុលគីមីករណីមានចំនួនសត្វល្អិតច្រើន ។

ឃ. ដង្កូវស៊ីរូងដើមៈ បំផ្លាញដំណាំស្រូវចាប់ពីវគ្គលូតលាស់រហូតដល់វគ្គបង្កើនផល។ នៅវគ្គលូតលាស់វាធ្វើឱ្យស្រូវងាប់បណ្ដូល ចំណែកឯនៅវគ្គបង្កើនផល វាធ្វើឱ្យកួរស្រូវចេញមកស្កក (កួរសរ) ប៉ុន្តែ ជាទូទៅដង្កូវស៊ីរូងដើមពុំបង្កការបំផ្លាញធ្ងន់ធ្ងរ និងធ្វើឱ្យបាត់បង់ទិន្នផលខ្លាំងពេកទេ ។ វិធីសាស្រ្ត ដើម្បីគ្រប់គ្រងដង្កូវស៊ីរូងដើមមានដូចខាងក្រោមៈ

- ប្រើពូជស្រូវអាយុកាលខ្លី ពូជស្រូវធន់នឹងដង្កូវស៊ីរូងដើម
- ភ្ជួរលុបគល់ជញ្រ្ជាំងភ្លាម ក្រោយពីប្រមូលផលស្រូវរួច ដើម្បីសម្លាប់ដង្កូវ និងដឹកដឿ
- ប្រើបរិមាណជីឱ្យបានសមស្រប និងមានតុល្យភាព

- ថែរក្សាសត្វមានប្រយោជន៍នៅក្នុងស្រែ ដើម្បីឱ្យវាស៊ីសត្វល្អិតចង្រៃ
- ប្រើប្រាស់ថ្នាំពុលគីមីជាជម្រើសចុងក្រោយ ។

៩. ការប្រមូលផល

➢ ***តើនៅពេលណាដែលយើងគួរធ្វើការច្រូតកាត់ស្រូវ?***

ត្រូវបង្ហូរទឹកចេញពីស្រែឱ្យបានពី ៧-១០ថ្ងៃមុនពេលប្រមូលផល នៅពេលដែលយើងពិនិត្យឃើញថាស្រូវមានភាពទុំពេញលេញ ដែលបានប្តូរពណ៌ពីបៃតងទៅលឿងទុំ ហើយគ្រាប់ស្រូវមិនទុំពេក និងមិនខ្ចីពេក ហើយគួរច្រូតកាត់ស្រូវនៅសំណើមពី ២០-២៥% ។ ត្រូវពិនិត្យឱ្យឃើញថាដើមស្រូវ និងកួរស្រូវមានភាពស្ងួត និងមានភាពទុំពី ៨០-៨៥% ។ ប្រសិនបើករណី ដំណាំស្រូវមានភាពសើមខ្លាំង ដូចជានៅពេលមានភ្លៀងធ្លាក់ ឬ នៅពេលព្រឹកព្រលឹម គឺយើងគួរតែរង់ចាំឱ្យវាស្ងួតទឹកអស់សិនទើបធ្វើការច្រូតកាត់។ ការប្រមូលផលយឺតពេកបណ្តាលឱ្យគ្រាប់ស្រូវ ជ្រុះខ្ចាត់ខ្ចាយក្នុងស្រែច្រើន ឬ ស្ងួតជ្រុះធ្វើឱ្យងាយប្រេះស្រាំ នៅពេលបោកបែនហើយគ្រាប់ស្រូវអាចបាក់នៅពេលកិនជាអង្ករ ។ ការប្រមូលផលឆាប់ពេក បណ្តាលឱ្យគ្រាប់ស្រូវជាច្រើនទុំស្មើរ ដែលធ្វើឱ្យថយចុះនូវបរិមាណ និងគុណភាពអង្ករដើមដែលកិនបាន ។

ដើម្បីឱ្យការច្រូតកាត់ស្រូវធ្វើឡើងបានសមស្របបំផុត គេមិនត្រូវគិតតែអាយុកាលរបស់ដំណាំ ដែលមានការប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទពូជប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគេក៏ត្រូវពិនិត្យមើលផងដែរនូវកម្រិតទុំជាក់ស្តែងរបស់ស្រូវ ។

១០. ការគ្រប់គ្រងគ្រោះហានិភ័យនានាចំពោះដំណាំស្រូវពង្រោះ

ការគ្រប់គ្រងគ្រោះហានិភ័យ ចំពោះដំណាំស្រូវពិតជាមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ មិនថាស្រូវពង្រោះ ឬស្រូវសន្ទូងនោះទេ ជាក់ស្តែងដូចស្រូវពង្រោះតែងតែមានជួបប្រទះនូវហានិភ័យមួយចំនួន ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងនេះយើងត្រូវចេះគ្រប់គ្រងគ្រោះហានិភ័យទាំងនោះផងដែរ។ ខាងក្រោមនេះ ជាវិធានការមួយចំនួនសម្រាប់គ្រប់គ្រងគ្រោះហានិភ័យ៖

- ជ្រើសរើសពេលវេលាដែលសមស្របសម្រាប់ព្រោះស្រូវ
- មានប្រភពទឹកសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ពេលជួបគ្រោះរាំងស្ងួត
- ជីកចង្អូរនៅក្នុងស្រែពេលមានទឹកលិច និងមានប្រឡាយមេសម្រាប់បង្ហូរទឹកចេញ
- មានសំណាបសម្រាប់ត្រៀមជួសពេលស្រូវអត់ដុះ
- ការដាក់ជីបំប៉ន ដើម្បីជំរុញការលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវ
- ការសំអាតស្មៅជាប្រចាំអាចធ្វើឱ្យដំណាំស្រូវដុះលូតលាស់បានល្អ

១១. ការធ្វើផែនការផលិតកម្ម

១១.១ ការកត់ត្រាចំណាយ ចំណូលផលិតកម្ម

ការកត់ត្រានូវតួរលេខចំណាយ ចំណូលពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់លើផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ។ មានហេតុផលជាច្រើនដែលគេចាំបាច់ត្រូវកត់ត្រាជាប្រចាំពីចំណាយ ចំណូលផលិតកម្ម ។ ហេតុផលមួយចំនួនមានដូចជា:

- អាចឱ្យយើងដឹងបានថាតើផលិតកម្មរបស់យើង(ការដាំដំណាំស្រូវ) របស់យើងខាត ឬ ចំណេញ។ ចូរចងចាំថាការទទួលបានប្រាក់ចំណូល មិនមែនយើងទទួលបានប្រាក់ចំណេញនោះទេ ។
- ការដឹងច្បាស់ពីការចំណាយនិងចំណូលអាចឱ្យយើងគ្រប់គ្រងផលិតកម្មរបស់យើងបានកាន់តែល្អ និងអាចទទួលបានប្រាក់ចំណេញកាន់តែច្រើនឡើងនៅវគ្គបន្ទាប់ ។
- កំណត់ត្រាអាចប្រើប្រាស់សម្រាប់ធ្វើផែនការចំណាយនៅពេលអនាគតពីព្រោះយើងអាចដឹងពីការចំណាយ និងធនធានដែលត្រូវប្រើប្រាស់ នៅពេលវគ្គបន្ទាប់។

គោលដៅចំបងនៃការធ្វើផលិតកម្ម គឺដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណេញ និងកាន់តែចំណេញច្រើន ។ **(ប្រាក់ចំណេញជាផលសង ឬ ភាពខុសគ្នាជាវិជ្ជមាន)** រវាងប្រាក់ចំណូល (បានមកពីការលក់ផលិតផល ឬ សេវាកម្ម និងប្រាក់ចំណាយទាំងអស់) ។ ចំណាយអាចបែងចែកជា ២ ប្រភេទគឺ:

ក. ចំណាយថេរ: (មិនប្រែប្រួល) គឺជាចំណាយមូលធន ដែលប្រើប្រាស់មួយសារមិនអស់ ឬ មិនខូច មានដូចជា: ដី សំណាញ់ ម៉ាស៊ីនបូមទឹក ឬ កង្ហារខ្យល់ទាញទឹក ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព រោងបណ្ដុះសំណាប ។ល។ ដែលសម្ភារទាំងអស់នេះមានតម្លៃត្រូវកាត់រំលស់ជាប្រចាំទោះបីជាមានការផលិត ឬ គ្មានការផលិតបន្តទៀតក៏ដោយ ។ ដោយសារសម្ភារ និងឧបករណ៍ក្នុងចំណាយមិនប្រែប្រួលទាំងនេះ (អាចប្រើប្រាស់បានច្រើនដង) ហើយអាចអាចប្រើក្នុងផលិតកម្មសារក្រោយៗទៀតនោះ គេត្រូវគិតរំលស់វាជាច្រើនដង/ច្រើនសារ។ ការកំណត់ចំនួនសាររំលស់ថ្លៃឧបករណ៍ និងសម្ភារក្នុងប្រភេទចំណាយថេរនេះ អាចគិតបានច្រើនបែបដូចជា តាមចំនួនសារ(ដង) ផលិតកម្ម តាមអាយុកាល (រយៈពេល) អាចនៅប្រើប្រាស់វាបាន ។

ខ. ចំណាយប្រែប្រួល: គឺជាប្រភេទចំណាយជាក់ស្តែងសម្រាប់ផលិតកម្ម ឬ សេវាកម្មអ្វីមួយ។ ការចំណាយប្រភេទនេះរួមមានវត្ថុធាតុដើមដូចជា: គ្រាប់ពូជ ជី ថ្នាំកសិកម្ម ការរៀបចំដី ថ្លៃបូមទឹកស្រោចស្រព ពលកម្ម ដែលចាំបាច់សម្រាប់ផលិតកម្ម ។

ដើម្បីឱ្យដឹងកាន់តែច្បាស់ថា ផលិតកម្មដំណាំស្រូវសម្រេចបានលទ្ធផលយ៉ាងណានោះគេត្រូវការព័ត៌មានជាចាំបាច់ ដែលមិនអាចរកបានក្រៅពីការកត់ត្រាជាប្រចាំ និងបានត្រឹមត្រូវរបស់យើងនោះឡើយ។ ការកត់ត្រាអាចផ្តោតលើការប្រមូលព័ត៌មានជាចាំបាច់ សម្រាប់វិភាគចំណាយ ចំណេញ ខាត និងតម្រង់ទិសមុខរបរ ឬ ផលិតកម្មតាមពេលវេលាឱ្យឆ្លើយតបទៅតាមតម្រូវការហួបចុក និងលក់ទៅកាន់ទីផ្សារប្រមូលផ្តុំតាមផែនការ ឬកិច្ចសន្យាទិញ លក់ ។ ខាងក្រោមនេះជាទម្រង់កត់ត្រាគំរូសាមញ្ញមួយដែលកសិករ (អ្នកដាំដំណាំស្រូវ) អាចប្រើសម្រាប់កត់ត្រាចំណាយ ចំណូល ចំណេញ ខាត របស់ខ្លួន ។

១១.២ តារាងគំរូ សម្រាប់វិភាគចំណាយ ចំណូលផលិតកម្មដំណាំស្រូវ

ក. តារាងចំណាយ

ល.រ	មុខចំណាយ	ឯកត្តា	ចំនួន	តម្លៃ/ឯកត្តា		ចំណាយសរុប	
				ដុល្លា	រៀល	ដុល្លា	រៀល
1							
2							
3							
4							
5							
ចំណាយសរុប							

ខ. តារាងចំណូល

ល.រ	មុខចំណូល	ឯកត្តា	ចំនួន	តម្លៃ/ឯកត្តា		ចំណូលសរុប	
				ដុល្លា	រៀល	ដុល្លា	រៀល
1							
2							
3							
4							

ចំណាយសរុប		

គ. តារាងចំណេញ/ខាតក្នុង ១ វដ្តផលិតកម្មដំណាំស្រូវ

ប្រាក់ចំណេញ = ប្រាក់ចំណូល - ប្រាក់ចំណាយ

ប្រាក់ចំណេញសរុប= ប្រាក់ចំណូលសរុប-ប្រាក់ចំណាយសរុប

១១.៣ គំរូផលិតកម្មដំណាំស្រូវដោយផ្អែកលើការសិក្សានៃសមាគមសហព័ន្ធកសិករកម្ពុជានៃអ្នកផលិតកសិកម្ម (សម្រាប់ផ្ទៃដី ០.៥០ហត)។ អាចមានការប្រែប្រួលទៅតាមការជាក់ស្តែង។

ល.រ	សេចក្តីអធិប្បាយ	ឯកតា	បរិមាណ	តម្លៃរាយ		ចំនួន		សម្គាល់
				ដុល្លារ	រៀល	ដុល្លារ	រៀល	
1.	ពូជផ្ការំដួល	គ.ក្រ	30	0.80	3,200	24	96,000	
2.	ជីធម្មជាតិ	គ.ក្រ	150	0.371	1,484	55.65	222,600	
3.	ជី (15 15 15)	គ.ក្រ	25	0.625	2,500	15.625	62,500	
4.	អ៊ុយរ៉េ (Urea)	គ.ក្រ	25	0.55	2,200	13.75	55,000	

5.	ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត (Oshin)	កញ្ចប់	10	0.625	2,500	6.25	25,000	
6.	ថ្នាំ Sunrus 100PW (destroy weed)	កញ្ចប់	4	3.25	13,000	13	52,000	
7.	ចប	សរុប	1					
8.	ផ្សេងៗ							
សរុបរង						**128.275**	**513,100**	
តម្លៃមិនបានគិតទុកមុន **(5%)**						**6.41375**	**25,655**	
សរុប ១						**134.68875**	**538,755**	
Operational cost								
9.	ប្រេង	លីត្រ	7.5	1.25	5,000	9.375	37,500	
10.	តម្លៃរៀបចំដី	សរុប	1	18.75	75,000	18.75	75,000	
11.	តម្លៃច្រូតកាត់	សរុប	1	35	140,000	35	140,000	
12.	តម្លៃដឹកជញ្ជូន	សរុប	1	5	20,000	5	20,000	
13.	ពលកម្ម	សរុប	2	30				
សរុប ២						**68.125**	**272,500**	
សរុប **1+2 (**តម្លៃផលិតកម្មកន្លះហិចតា **0.5Ha** គិតជាមធ្យម**)**						**202.81375**	**811,255**	
តម្លៃផលិតកម្មមួយហិចតា (**1Ha**) គិតជាមធ្យ						*405.6275*	*1,622,510*	

អ្នកចូលរួមពិភាក្សា កែសម្រួល និងរៀបចំសៀវភៅបច្ចេកទេស

- លោក **សុខ សុថា** ប្រធានស្ថាបនិកនិងជាប្រធានប្រតិបត្តិ សមាគមសហព័ន្ធកសិករកម្ពុជានៃអ្នកផលិតកសិកម្ម (**CFAP-CAMBODIA**)
- កញ្ញា **នូ សារស់** មន្ត្រីកសិកម្មនៃសមាគមសហព័ន្ធកសិករកម្ពុជានៃអ្នកផលិតកសិកម្ម
- លោក លោកស្រី បុគ្គលិក ទីប្រឹក្សាសមាគមសហព័ន្ធកសិករកម្ពុជានៃអ្នកផលិតកសិកម្ម។